

О. С. КОЗАЧУК

Олена Сергіївна Козачук, кандидат юридичних наук, викладач Національної академії прокуратури України

ДОСВІД ФУНКЦІОНУВАННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ПРОКУРАТУР УКРАЇНИ ТА КРАЇН ЄВРОПИ

Реформування прокурорської системи зараз робиться без вивчення глибинних проблем, явищ і процесів, які відбуваються в ній, під впливом необхідності забезпечення інтересів політичних та бізнесових сил і так званої європейської інтеграції. А тому сліпе, спонтанне, без ґрунтового вивчення проблематики реформування в Україні не є ефективним та дієвим¹.

Спеціалізовані прокуратури функціонують з радянських часів (транспортні, природоохоронні, військові, антикорупційна), а питання про доцільність їх існування не раз поставало на порядку денному.

Перш ніж говорити про необхідність їх існування, необхідно проаналізувати причини і чинники, які зумовили необхідність виникнення та діяльності на певному історичному етапі, переглянути зарубіжний досвід з цих питань, проаналізувати спільне й відмінне, виокремити проблемні питання та запропонувати шляхи їх вирішення.

Різних аспектів функціонування спеціалізованих прокуратур торкалося чимало вітчизняних авторів. Дослідження проводилися як на рівні частин комплексних робіт, так і публікацій в періодичних виданнях, розділах посібників (П. П. Богущкий, Ю. М. Грошевий, В. В. Долежан, І. В. Задоренко, Т. В. Корнякова, М. В. Косюта, О. С. Кривчиков, І. Є. Марочкін, О. Р. Михайленко, М. І. Мичко, С. В. Подкопаєв, М. В. Руденко, Б. П. Сірко, Г. П. Середа, С. В. Таранушич та інші).

Разом із тим вченими не проаналізовано спільне і відмінне в організаційній системі та структурі спеціалізованих прокуратур зарубіжних країн і України; існування моделей спеціалізованих прокуратур у світі; не зверталась достатня увага на причини й умови виникнення таких прокуратур в Україні на різних історичних етапах з метою формування єдиного погляду на їх місце в системі прокуратури.

Зельтер Вальтер – представник Німецького Фонду міжнародного правового співробітництва, Генеральний прокурор Федеральної Республіки Німеччина у відставці зазначає, що «... в Німеччині при Федеральній судовій палаті в м. Карлсруе існує єдина прокуратура, яка підпорядкована Федеральному міністрові юстиції. Її очолює Генеральний федеральний прокурор. Ця «федеральна прокуратура» задіяна на рівні першої інстанції в так званих справах про державні злочини. Тут ідеться про значимі випадки злочинів проти внутрішньої та зовнішньої безпеки Федеративної Республіки Німеччина². Бачимо, така прокуратура містить елементи військової, так як опікується питаннями національної безпеки та оборони.

Крім того, З. Вальтер також зазначає, що у Німеччині функціонує і спеціалізована антикорупційна прокуратура. На відміну від аналогічної української моделі, в німецькій працюють не тільки професіонали-юристи, а й ІТ-спеціалісти та аудиторі з економічною освітою. Із вказаного стає очевидно, що кадровий склад Німецької антикорупційної прокуратури має можливість працювати ефективніше, з огляду на наявність спеціалістів із різних галузей знання. Тобто, в такій прокуратурі є галузева спеціалізація працівників, а отже, і можливість значно швидше і якісніше виявляти та розкривати корупційні схеми. *Необхідно такий позитивний досвід впровадити і при формуванні кадрового потенціалу української антикорупційної прокуратури, для забезпечення її якісним кадровим потенціалом, що неодмінно сприятиме формуванню організаційної системи і структури органу, оптимізації процесу організації роботи вказаного структурного підрозділу Генеральної прокуратури України.*

З. А. Загинеї, В. М. Драган, Н. О. Ярмиш зазначають, що, наприклад, у Польщі прокуратура (в тому числі Військова прокуратура) як орган правового захисту забезпечує верховенство закону та здійснює нагляд у кримінальних провадженнях, в тому числі й щодо корупційних правопорушень³.

Сучасний етап реформування прокуратури України був обумовлений в тому числі виконанням нашою державою зобов'язань перед Радою Європи.

Водночас слід звернути увагу, що відповідно до Рекомендації Rec (2000) 19 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо ролі прокуратури в системі кримінального правосуддя, ухваленої Комітетом Міністрів 6 жовтня 2000 р. на 724 засіданні заступників міністрів та Рекомендації (2012) 11 про роль прокурорів поза сферою кримінального судочинства прокурори є представниками органів державної влади, які від імені суспільства та в інтересах держави гарантують застосування закону, коли його порушення веде до кримінальних санкцій, враховуючи як права фізичної особи, так і необхідну ефективність системи кримінального судочинства.

Також відповідно до Рекомендації (2012) 11 про роль прокурорів поза сферою кримінального судочинства до завдань прокурорів належить і представлення спільних чи публічних інтересів, захист прав і основних свобод людини та підтримання верховенства закону.

Зазначені положення Рекомендацій КМ РЄ при обґрунтуванні необхідності функціонування в системі органів прокуратури спеціалізованих прокуратур мають принципове значення. При реформуванні будь-якого правоохоронного органу не можна забувати про збереження балансу щодо захисту прав людини, інтересів суспільства та держави. А тим паче, в особливий період, у процесі бойових дій, активної боротьби зі злочинністю, необхідності дотримання законності та правопорядку. У таких умовах однією із найгостріших проблем є забезпечення захисту незалежності Української держави, її територіальної цілісності та суверенітету. Ця проблема вимагає комплексного розгляду, при якому повинні враховуватися не тільки вимоги європейської спільноти, а й суспільно-політична обстановка в країні та історичний досвід кожної держави. Зараз необхідно включати всі механізми захисту: соціальні, патріотичні, військові.

Спеціалізовані прокуратури діють не лише в країнах – колишніх республіках СРСР, а й у країнах – членах Європейського Союзу. Так, в Австрії існує Центральна прокуратура з розслідування економічних злочинів та корупції; у Великій Британії як окремий орган виділяється Служба з питань боротьби з фінансовими махінаціями в особливо великих розмірах (перебуває під керівництвом Генерального Аторнея); в Іспанії – спеціальні прокуратури у справах боротьби з наркотиками та у боротьбі з корупцією й організованою злочинністю; в Словаччині функціонує спеціалізована прокуратура щодо боротьби з корупцією, яку очолює заступник Генерального прокурора; в Польщі існує Інститут національної пам'яті – Комісія із розслідування злочинів проти польського народу⁴ та військова прокуратура на чолі з Головним військовим прокурором⁵.

У Болгарії, Данії, Люксембурзі, Румунії також існують військові прокуратури, а у Франції – спеціальний прокурор у військових справах. Аналіз практики інших держав світу, які мають власні Збройні Сили та опікуються високим рівнем їх боєздатності й боєготовності, неухильним додержанням в них законності, свідчить про необхідність існування органів військової прокуратури України⁶.

Відповідно до положень ч. 1 ст. 13 Закону України «Про прокуратуру» (у редакції Закону від 13 квітня 2012 р. №4651–VI) за необхідності Генеральний прокурор України міг створювати спеціалізовані прокуратури на правах обласних, міських, районних та міжрайонних прокуратур⁷, чим було чим припинено окремі дискусії, пов'язані зі створенням у 2011 р. Дніпровської екологічної прокуратури та щодо недоцільності взагалі спеціалізованих прокуратур у системі органів прокуратури⁸.

У 2012 р. М. В. Руденко наполягав на тому, що Генеральному прокурору України варто надати також право, з урахуванням стану законності, ліквідувати та реорганізувати спеціалізовані прокуратури⁹, що має бути передбачено у відповідних статтях вказаного вище Закону. Не можна не погодитись з його думкою, і на сьогоднішній день вона є актуальною, необхідною, а така норма буде дієвою.

Взагалі, в Україні була утворена й діяла в різні періоди незалежності країни багатoproфільна мережа спеціалізованих прокуратур. Умовно, за функціональним призначенням.

До першого типу належали прокуратури, характерною ознакою яких було визначення за ними прокурорського органу з нагляду за додержанням законів у відповідній сфері життєдіяльності держави і суспільства. Це колишні прокуратури з нагляду за додержанням законів у воєнній сфері, а також транспортні прокуратури (прокуратури з нагляду за додержанням законів у транспортній сфері). Варто нагадати, що до цього типу спеціалізованих прокуратур належали й прокуратури з нагляду за додержанням законів на підприємствах оборонної промисловості та інших особливо режимних об'єктах. Проте у зв'язку зі значним скороченням обсягу виробництва в оборонній промисловості наказом Генерального прокурора України від 1 липня 1996 р. ліквідовані Київська міжобласна та підпорядковані їй Дніпропетровська, Жовтводська, Запорізька, Кримська, Рівненська і Харківська спеціалізовані прокуратури. Слід також вказати на наявність у той час Військової прокуратури прикордонного регіону (прикордонної).

Прокуратури другого типу могли здійснювати свої функції поряд з територіальними органами. Вони утворювалися там, де умови виконання покладених на них завдань потребували специфічної прокурорської діяльності, тобто здійснення нагляду за додержанням законів окремими прокурорськими структурами. Такими були природоохоронні прокуратури (міжрайонні прокуратури з нагляду за додержанням законів у природоохоронній сфері), а також ліквідовані наприкінці 2011 р. спецпрокуратури, які забезпечували нагляд за додержанням законів органами та установами пенітенціарної системи.

До третього типу належала Прип'ятська спеціальна прокуратура Київської області, яка вважалася спеціалізованою (на правах районної) та здійснювала нагляд за додержанням законів у сфері управління зоною відчуження і зоною безумовного (обов'язкового) відселення, подолання наслідків Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну зону.

Як вже зазначалось, питання функціонування *військових прокуратур* також донедавна було неоднозначним. У контексті обґрунтування необхідності їх діяльності згадаємо хоча б досвід створення у 1986 р. 110 (Чорнобильської) військової прокуратури. Такий досвід показав неможливість розв'язання нею своїх завдань тільки силами офіцерів-резервістів і підтвердив необхідність комплектування її складу виключно кадровими офіцерами військової прокуратури. Адже військові прокурори – високоосвічені люди з вищою юридичною освітою, професійні, мобільні й чітко виконують свої обов'язки як у звичайному режимі, так і в надзвичайний період, розміщуючись за екстериторіальним принципом¹⁰.

З часу здобуття Україною незалежності військової прокуратури діяли в нашій країні за винятком окремих періодів. У 2012 р. військові прокуратури в контексті загальної реформи органів прокуратури України були реорганізовані в прокуратури з нагляду за додержанням законів у воєнній сфері. При цьому враховувалися висновки та рекомендації міжнародних експертів, зокрема Венеціанської комісії, щодо законопроектів

про прокуратуру. В них було акцентовано на необхідності спрощення системи органів прокуратури та ліквідації структури військових прокуратур (п. 21 Висновку № 539/2009, п. 27 Висновку № 667/2012). Так, наприклад, в п. 21 Висновку № 539/2009 зауважено, що система прокуратури України не лише зберігає сукупність органів військової прокуратури, а й відбиває структуру державного врядування в цілому. Зазначалося, що це є типовим підходом радянським часів, коли органи прокуратури передовсім опікувалися відстеженням дій адміністративних органів держави¹¹.

На виконання вимог міжнародних документів та законодавчих новел, з урахуванням нової редакції ст. 13 Закону України «Про прокуратуру», наказом Генерального прокурора України від 11 червня 2012 р. № 100ш військові прокуратури було ліквідовано, натомість утворено спеціалізовані прокуратури з нагляду за додержанням законів у воєнній сфері, зокрема: прокуратури Центрального регіону України, Південного регіону України, Західного регіону України, Кримського регіону України (на правах обласних) та підпорядковані їм 33 спеціалізовані прокуратури (на правах міських). Їх дислокація зберігала екстериторіальний принцип відповідно до військово-адміністративного поділу України¹².

У результаті проведеної реорганізації змінено статус працівників прокуратур з нагляду за додержанням законів у воєнній сфері (вони не були уже військовослужбовцями) та розширено компетенцію цих прокуратур. Зокрема, прокурорський нагляд реалізовувався не лише у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, а й на оборонно-промисловому комплексі. Функції колишніх військових прокурорів почали виконувати цивільні працівники.

Суспільно-політичні події в Україні, оголошення часткової мобілізації в державі, проведення антитерористичної операції на початку 2014 р. дали привід для відновлення органів військової прокуратури. Діяльність спеціалізованих прокуратур з нагляду за додержанням законів у воєнній сфері, їх територіальна структура, принципи комплектування та організаційні засади діяльності не повною мірою відповідали ступеню загроз державі в воєнній (оборонній) сфері. Як результат, Верховною Радою України 14 серпня 2014 р. прийнято Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про прокуратуру» щодо утворення військових прокуратур».

Очевидно, що їх утворення значно підвищило оперативність та ефективність нагляду за додержанням законів у військових формуваннях і оборонно-промисловому комплексі, насамперед в особливий період.

У цьому сенсі досить показовим прикладом поспішного прийняття рішень є ситуація з органами військової прокуратури. І це ще добре, що вони в контексті загальної реформи органів прокуратури були не ліквідовані, а реорганізовані в прокуратури з нагляду за додержанням законів у воєнній сфері.

Як бачимо, механічне запозичення міжнародного досвіду та рекомендацій експертів не завжди виправдовує себе в українських реаліях. Це в черговий раз доводить, що процес реформування прокуратури має відбуватися на певних принципах, серед яких: додержання національних інтересів; врахування традицій і особливостей правової системи держави (в т. ч. правової культури), досвіду організації та діяльності прокуратури; забезпечення надійності механізму забезпечення законності¹³.

Подібним чином створювалися *транспортні прокуратури*. Як і у воєнній сфері, вони здійснювали діяльність з урахуванням особливостей організації та управління транспортною системою країни, зокрема на залізничному, водному, повітряному, автомобільному (загального користування) та магістральному трубопровідному транспорті. Так, у ст. 2 Закону України «Про залізничний транспорт» закріплено, що залізничний транспорт є однією з важливих базових галузей економіки України, яка забезпечує її внутрішні та зовнішні транспортно-економічні зв'язки і потреби населення в перевезенні. А метою діяльності державних органів у цій сфері є забезпечення економічної безпеки й захисту інтересів держави, що, безумовно, потребує здійснення прокурорського нагляду на цій ділянці також.

Основу підсистеми транспортних прокуратур закладено в 1970–1980 рр., коли було поновлено транспортні прокуратури на правах районних (ліквідовані у 1960 р.) та утворено транспортні прокуратури на правах обласних. Наказом Генерального прокурора України від 1 жовтня 1998 р. № 140 без будь-якого мотивування транспортні прокуратури на правах обласних (Донбаська, Західно-Українська, Східно-Українська, Придніпровська, Південно-Українська, Центрально-Українська) ліквідовано, а транспортні прокуратури зі статусом районних – передпорядковано відповідним обласним прокуратурам. Окрім того, було створено відповідні регіональні управління з нагляду за додержанням законів на транспорті. Проведена реорганізація й досі викликає сумнів. Відтак, слід погодитись з думкою М. В. Руденко, що пропозиції О. Кривчикова та Б. Сірка щодо утворення (відновлення) транспортних прокуратур на правах обласних, зокрема за місцем розташування управлінь залізниць, із вилученням транспортних прокуратур на правах районних з підпорядкування обласних транспортних прокуратур^{14,15} є слушними.

Наказом Генерального прокурора України від 12 липня 2012 р. № 108ш транспортні прокуратури було перейменовано на спеціалізовані прокуратури з нагляду за додержанням законів у транспортній сфері (на правах міжрайонних). Ці прокуратури здійснювали свої повноваження на території декількох районів, міст, як правило, за місцем знаходження відповідних транспортних утворень, їх підприємств та організацій. Створені вони були майже в усіх областях, Автономній Республіці Крим, місті Севастополі, за винятком Львівської області та міста Києва, де нагляд за законністю на транспорті здійснювався територіальними органами¹⁶.

Природоохоронні прокуратури, за винятком Дніпровської екологічної прокуратури, мали статус міжрайонних, і підпорядковувались прокуратурам обласного рівня. Створювали їх у 1984–1987 рр., особливо після аварії на Чорнобильській АЕС (період назрівання екологічної кризи). Наприкінці 1990-х років в Україні було

утворено 30 міжрайонних природоохоронних прокуратур¹⁷. Правовою засадою їх утворення була ч. 2 ст. 37 Закону України «Про охорону навколишнього середовища» від 25 червня 1991 р. № 1264-ХІІ, згідно з якими за необхідності у складі органів прокуратури могли створюватися спеціалізовані екологічні підрозділи.

Діяльність у сфері навколишнього природного середовища і зараз є необхідною. З метою забезпечення законності при використанні вод, прибережних територій та експлуатації об'єктів і споруд, які становлять єдину екологічну систему Дніпровського басейну, наказом Генерального прокурора України від 4 жовтня 2011 р. № 173ш було створено окремі спеціалізовані прокуратури – *Дніпровську екологічну прокуратуру* (на правах обласної) та підпорядковані їй міжрайонні екологічні прокуратури (Дніпропетровську, Запорізьку, Київську, Кременчуцьку, Очаківську, Херсонську). Так була створена вертикальна підсистема органів прокуратури, що забезпечувала нагляд за додержанням законності у сфері використання і охорони вод та відтворення ресурсів головної водної артерії України – річки Дніпро – в межах її водосховищ, Дніпровсько-Бузького лиману, їх водоохоронних зон, прибережних захисних смуг.

Згідно з наказом Генерального прокурора України від 12 липня 2012 р. № 108ш мережа природоохоронних прокуратур була трансформована у міжрайонні прокуратури з нагляду за додержанням законів у природоохоронній сфері.

Україна неблагоннадійна екологічна ситуація в країні, затвердження 21 грудня 2010 р. Верховною Радою України «Основних засад (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2020 року», розробка відповідних екологічних програм переконливо свідчать про подальшу потребу вдосконалення природоохоронної діяльності органів прокуратури. А тому в цілому ідея створення вищевказаних прокуратур була слушною і зумовлена незадовільним станом використання водних ресурсів річки Дніпро (нагадаємо позитивний досвід багаторічного функціонування Волзької міжрегіональної природоохоронної прокуратури в Російській Федерації). Проте компетенція екологічних прокуратур була нечітко визначена, що призводило до певних складнощів у її розмежуванні з компетенцією інших спеціалізованих та територіальних прокуратур¹⁸.

Донедавна діяли також спеціалізовані *прокуратури з нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах*, створені у 1983 р. як спецпрокуратури з нагляду за додержанням законів у виправно-трудових установах. Вони мали статус міжрайонних прокуратур і підпорядковувалися відповідним обласним прокуратурам. Спеціалізація діяльності прокуратури в цій сфері була виправдана наявністю складних та специфічних умов здійснення наглядових функцій в установах виконання покарань. Тому до певного часу їх створення вважалося доцільним. Разом із тим не можна було не помітити, що їхня діяльність, по суті, подібна до діяльності територіальних прокуратур. Тому наказом Генерального прокурора України від 22 грудня 2011 р. № 201ш їх було ліквідовано та спеціально утворено посади старших помічників або помічників відповідних територіальних прокуратур з нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також інших примусових заходів. Слід погодитись з М. В. Руденко, що таке рішення було правильним.

Відомо, що на сьогоднішня система органів прокуратури в Україні побудована в основному відповідно до адміністративно-територіального поділу. Утворення та діяльність спеціалізованих (військових, антикорупційної), що входять до єдиної системи органів прокуратури, обумовлені потребою в забезпеченні законності, захисту прав і свобод громадян та інтересів держави у специфічних сферах діяльності.

Адміністративно-територіальний принцип побудови не завжди спрацьовує як універсальний, не виконує своєї організуючої ролі в низці специфічних сфер у державі. Йдеться, наприклад, про випадки, коли базисні правовідносини, а також реалізуючі їх управлінські чи господарські структури організуються та діють переважно на інших організаційних принципах («лінійний» принцип організації управління залізницею; принцип «порту приписки» на морському та річковому транспорті; екстериторіальний принцип формування Збройних Сил України)¹⁹.

Особливо слід наголосити, що спеціалізовані прокуратури за своїм призначенням і характером діяльності є найбільш динамічним елементом прокурорської системи. Зміни економічних, політичних, соціальних та інших умов життя суспільства і держави мають викликати необхідність ліквідації одних спеціалізованих прокуратур, що виконали своє завдання, та утворення інших з метою здійснення нагляду за додержанням законів у тих сферах правових відносин, де це потрібно.

Підсумовуючи вищевикладене, слід зазначити, що процес оптимізації організаційної структури органів прокуратури повинен відповідати встановленим принципам, запобігаючи «сліпому» запозиченню міжнародного досвіду без урахування національних особливостей. Функціонування спеціалізованих прокуратур в Україні на окремих історичних етапах є виправданим. А тому важливе значення має стабільність та недопущення перманентних, безсистемних змін без їх належного обґрунтування. Спеціалізовані органи прокуратури повинні функціонувати, адже вони демонструють високу ефективність та життєздатність.

За такого підходу в чинному Законі України «Про прокуратуру» окрім іншого, доцільно закріпити не тільки принцип територіальності, а й спеціалізації прокурорської діяльності. Також доповнити закон положенням про те, що Генеральний прокурор України своїм наказом може створювати спеціалізовані прокуратури на правах обласної, адже зараз, наприклад, ми спостерігаємо функціонування військової прокуратури сил АТО без належної правової регламентації. Такі зміни до законодавства сприяли би відображенню реальної організаційної структури прокурорської системи, а можливість забезпечення спеціалізації прокурорської діяльності на окремих її напрямках – забезпеченню законності та правопорядку у специфічних сферах діяльності.

¹ *Маляренко В. Т.* Актуальні проблеми реформи органів прокуратури України / В. Т. Маляренко // Прокуратура України в умовах європейської інтеграції : матеріали Міжнародної наук.-практ. конференції (м. Київ, 19 травня 2016 р.). – К. : Національна академія прокуратури України, 2016. – 334 с. – С. 184–187.

² *Вальтер З.* Особливості правового статусу прокуратури Федеративної Республіки Німеччина в системі органів державної влади / З. Вальтер // Прокуратура України в умовах європейської інтеграції: матеріали Міжнародної наук.-практ. конференції (м. Київ, 19 травня 2016 р.). – К. : Національна академія прокуратури України, 2016. – 334 с. – С. 21–26.

³ *Загинець З. А.* Зарубіжний досвід створення та діяльності спеціальних антикорупційних органів : наук.-практ. посіб. / З. А. Загинець, В. М. Драган, О. Н. Ярмиш та ін. – К. : Національна академія прокуратури України, 2015. – 314 с. – С. 128–174.

⁴ *Подкопаєв С. В.* Організаційна структура системи органів прокуратури України / С. В. Подкопаєв // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2014. – № 4. – С. 69–76.

⁵ *Struktura wojskowych jednostek organizacyjnych prokuratury* : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.npw.gov.pl/491-49f02d8678cb6.htm>

⁶ *Козачук О. С.* Організаційно-правові засади функціонування військових прокуратур в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.10 / О. С. Козачук. – К., 2016. – 216 с. – С. 21.

⁷ *Руденко М.* Спеціалізація як принцип побудови прокурорської системи України (науково-практичний прогноз) / М. Руденко // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2012. – № 3. – С. 27–32.

⁸ *Жоган Р.* Шляхи демократизації принципу єдиної централізованої системи прокуратури України / Р. Жоган // Вісник прокуратури. – 2008. – № 12. – С. 62–69.

⁹ Там само.

¹⁰ *Голомша М.* Реформування військових прокуратур негативно впливає на мобільність і оперативне вирішення питань / М. Голомша // Офіційний веб-портал Генеральної прокуратури України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/news.html?_m=publications&_t=rec&id=13944442

¹¹ *Подкопаєв С. В.* Вказана праця.

¹² *Руденко М.* Вказана праця. – С. 27–32.

¹³ *Подкопаєв С. В.* Організація прокуратури України / С. В. Подкопаєв // Форум права. – 2013. – № 2. – С. 447–458.

¹⁴ *Кривчиков О.* Щодо удосконалення структури транспортних прокуратур / О. Кривчиков // Вісник прокуратури. – 2009. – № 1. – С. 18–25.

¹⁵ *Сірка Б. П.* Наглядова діяльність транспортного прокурора: сучасний стан і перспективи розвитку : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.10 «Судоустрій; прокуратура та адвокатура» / Б. П. Сірка. – Одеса, 2011. – 20 с.

¹⁶ *Руденко М.* Вказана праця. – С. 27–32.

¹⁷ *Руденко Н.* Специализация прокуратуры в Украине / Н. Руденко // Законность. – 2000. – № 8. – С. 39–40.

¹⁸ *Задоренко І.* Проблеми розмежування компетенції між екологічними, транспортними та територіальними прокуратурами / І. Задоренко, С. Подкопаєв // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2012. – № 1. – С. 13–16.

¹⁹ *Якимчук М.* Організаційна структура системи органів прокуратури: стан та напрями удосконалення М. Якимчук // Вісник Львівського університету ім. Івана Франка. – 2001. – Вип. 36. – С. 568–575.

Резюме

Козачук О. С. Досвід функціонування спеціалізованих прокуратур України та країн Європи.

У статті досліджується та аналізується український та зарубіжний досвід виникнення і функціонування спеціалізованих прокуратур в системі органів прокуратури. Зазначається, що створення і діяльність такого інституту зумовлені змінами в суспільно-політичній, військовій, екологічній та інших сферах життєдіяльності суспільства та потребою у забезпеченні законності та правопорядку у специфічних сферах діяльності. Обґрунтовується необхідність здійснення такої специфічної діяльності з огляду на її ефективність та життєздатність, що, в свою чергу, передбачає необхідність збереження існуючих спеціалізованих прокуратур в Україні та спеціалізації прокурорських працівників на окремих напрямках прокурорської діяльності.

Ключові слова: реформування, органи прокуратури України, зарубіжний досвід, спеціалізовані прокуратури, законність, ефективність роботи.

Резюме

Козачук Е. С. Опыт функционирования специализированных прокуратур Украины и стран Европы.

В статье исследуется и анализируется украинский, а также зарубежный опыт возникновения и функционирования специализированных прокуратур в системе органов прокуратуры. Отмечается, что создание и деятельность такого института обусловлены изменениями в общественно-политической, военной, экологической и других сферах жизнедеятельности общества и потребностью в обеспечении законности и правопорядка в специфических сферах деятельности. Обосновывается необходимость осуществления такой специфической деятельности, учитывая ее эффективность и жизнеспособность, что, в свою очередь, предполагает необходимость сохранения существующих специализированных прокуратур в Украине и специализации прокурорских работников на отдельных направлениях прокурорской деятельности.

Ключевые слова: реформирование, органы прокуратуры Украины, зарубежный опыт, специализированные прокуратуры, законность, эффективность работы.

Summary

Kozachuk O. The experience of specialized prosecutors Ukraine and Europe.

The paper investigates and analyzes the Ukrainian and foreign experience of the emergence and functioning of specialized prosecutors in the prosecution system. It is noted that the establishment and activities of the Institute due to changes in political, military, ecological and other spheres of social life and the need to ensure the rule of law in specific areas. The necessity of implementing such a specific activity, given its effectiveness and viability, which in turn implies the need to preserve the existing specialized prosecutors in Ukraine and specialization of prosecutors in certain areas of prosecutors activities.

Key words: reform, prosecution bodies of Ukraine, Foreign experience, specialized prosecutors, rule of law, efficiency.